

Date: 21stDecember-2024

FREUD VA UNING PSIXOLOGIYA ILMIGA QO‘SHGAN HISSASI

Sitora Akbarovna Ikromova

Osiyo xalqaro universiteti Dotsenti
(PhD)

Annatasiya: Zigmund Freyd psixologiyaning ota sifatida tanilgan va uning psixologik nazariyalarining zamonaviy ilm-fanga ta’siri beqiyosdir. Freyd psixologiyani shakllantirishda, inson ongining chuqur qatlamlarini o’rganish va inson xulq-atvorini tushunishga yangi yondashuvlar kiritish bilan tanilgan. Uning inqilobiy g’oyalari, psixologiya, psixoterapiya, va inson tabiati haqida yangi qarashlar yaratdi. Freydning psixologiyaga qo’shgan hissasi, ong va beonglik, shuningdek, insonning psixik holatlari va ularning xulq-atvoriga ta’sirini tushunishga qaratilgan ilmiy asarlarda aks etdi. Ushbu maqolada, Freydning psixologiyaga qo’shgan hissasi, uning asarlarini va psixologiyaning rivojiga qanday ta’sir ko’rsatganini tahlil qilamiz.

Kalit so’zlar: Zigmund Freyd, psixologiya, beonglik, psixoterapiya, id, ego, super-ego, psixoseksual rivojlanish.

Kirish

Zigmund Freyd (1856-1939) psixologiya fanining rivojlanishida asosiy shaxs hisoblanadi. U psixologiyaning birinchi tizimli nazariyasini yaratgan olim bo’lib, inson ruhiyatining chuqur qatlamlarini o’rganishga qaratilgan yondashuvlari bilan tanilgan. Freydning asarlari, nafaqat psixologiya, balki psixoterapiya, madaniyat, san’at va hatto siyosatga ta’sir ko’rsatdi. Uning eng mashhur g’oyalaridan biri – insonning xulq-atvori va fikrlari, ong va beonglik, shuningdek, id, ego va super-ego kabi psixologik tuzilmalarni o’z ichiga olgan yondashuvlaridir.

Freydning psixologiya faniga qo’shgan hissasi o’ziga xos bo’lib, u asosan beonglik nazariyasi va psixoseksual rivojlanishning amaliy qo’llanilishi bilan ajralib turadi. Bu asarlar psixoterapiyaning rivojlanishiga asos bo’lib, psixologik jarayonlarni tushunishda yangicha yondashuvlarni taqdim etdi. Ushbu maqolada Freydning psixologiyaga qo’shgan hissasi, uning asarlarining mohiyati va psixologik jarayonlarga bo’lgan ta’siri haqida batafsil tahlil qilamiz.

Asosiy qism

Freydning Psixologiyaga Qo’shgan Hissasi

Freydning psixologiyaga qo’shgan asosiy hissalaridan biri uning odam tabiatiga bo’lgan yondashuvi va xulq-atvorni tushunishda chuqur psixologik qatlamlarni o’rganishga qaratilgan nazariyasidir. Freyd inson ongining ikki asosiy qatlamini ajratgan: ong va beonglik. Beonglik, Freyd fikriga ko’ra, insonning ongiga kirib bo’lmaydigan, ammo uning xulq-atvoriga katta ta’sir ko’rsatuvchi psixologik jarayonlarni o’z ichiga oladi. Bu qatlamni o’rganish, Freyd psixologiyaning rivojlanishiga katta hissa qo’shdi.

Date: 21stDecember-2024

Uning beonglik haqidagi nazariyasi, shuningdek, psixoterapiyaning yangi yondashuvlarini yaratishga imkon berdi.

Freydning eng muhim g'oyalardan biri, id, ego va super-ego tushunchalarining taqdim etilishidir. U idni insonning asosiy biologik ehtiyojlarini ifodalaydigan, mavjud bo'lishga intiladigan va bejizga ishlashni talab qiladigan ruhiy tuzilma sifatida tasvirlagan. Ego esa real dunyo bilan aloqada bo'lib, idning talablarini jamiyat va axloqiy me'yorlar asosida tartibga soladi. Super-ego esa shaxsning axloqiy va madaniy qadriyatlarini, shuningdek, ota-onadan olingan ta'limotni o'z ichiga oladi. Bu uchta strukturaning o'zaro ta'siri, Freydning psixologik jarayonlarni tushunishga yondashuvi uchun muhim ahamiyatga ega bo'ldi.

Freydning psixoseksual rivojlanish nazariyasi ham muhim o'rin tutadi. Uning fikricha, inson hayoti davomida ma'lum bosqichlarda psixoseksual rivojlanish jarayonlari kechadi. Har bir bosqichda, insonning ehtiyojlari va orzu-umidlari turlicha bo'lib, bu jarayonlar uning kelajakdagi psixologik holati va xulq-atvoriga ta'sir ko'rsatadi. Freydning bu nazariyasi, rivojlanish jarayonlarini tushunishda yangi bir nuqtai nazar yaratdi va psixoterapiya amaliyotida muhim yondashuvlarga olib keldi.

Freydning Psixoterapiyaga Ta'siri

Freydning psixoterapiya usullari, ayniqsa, psixoanaliz metodlari, uning psixologiya ilmiga qo'shgan eng muhim hissalaridan biridir. Psixoanaliz, Freyd tomonidan ishlab chiqilgan va uning nazariyalarini amaliyotga tadbiiq etishga qaratilgan jarayondir. Psixoanalizning asosiy maqsadi – beonglikdagi ichki qarama-qarshiliklarni ochib, ularni ongli darajaga olib chiqishdir. Bu jarayon, shaxsning psixologik muammolarini hal qilishga yordam beradi. Psixoanalizning eng mashhur metodlaridan biri – erkin assotsiatsiya, ya'ni bemorning ongida paydo bo'ladigan tasavvurlar va fikrlarni erkin ifoda etishiga imkon yaratishdir. Bu metod, shaxsning beonglikdagi sirlarini aniqlashga yordam beradi.

Freydning psixoterapiya sohasidagi hissasi, nafaqat bemorlarning ichki dunyosini o'rganishda, balki psixologik muammolarni davolashda ham yangi yondashuvlarni yaratdi. Psixoanalizning natijalari, shuningdek, shaxsning ongli va beongli qatlamlarini uyg'unlashtirishga yordam beradi va ularning ruhiy salomatligini tiklashda asosiy vositaga aylangan.

Freydning Ilmiy Ta'siri

Freydning ilmiy ishlari psixologiyaning rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatdi. Uning nazariyalari, ko'plab boshqa psixologlar va ilmiy jamiyat tomonidan tan olingan va keyingi avlodlarga ta'sir ko'rsatgan. Freydning g'oyalari, kognitiv psixologiyaning rivojlanishida, psixoterapiya va hissiy holatlarni tushunishda muhim rol o'ynadi. Shuningdek, Freydning ishlaridan keyin yuzaga kelgan "neofreydizm" deb ataladigan psixologik maktablar, uning psixologiya ilmiga qo'shgan hissasini yanada rivojlantirdi.

Bundan tashqari, Freydning fikrlari madaniyat va san'at sohalarida ham chuqur iz qoldirdi. Uning psixologik yondashuvlari, adabiyot, teatr, kino va san'atda inson ruhiyatini ifodalashda yangi imkoniyatlar yaratdi. Freydning ta'siri, shuningdek, ijtimoiy

Date: 21stDecember-2024

psixologiya, jinsiy psixologiya va psixologik reabilitatsiya kabi sohalarda ham sezilarli bo'ldi.

Xulosa

Zigmund Freyd psixologiya ilmiga qo'shgan hissasi bilan inqilobiy yondashuvlarni yaratdi. U psixologiyani ilmiy asosga qo'ydi va inson ruhiyatini o'rganishning yangi yo'llarini ochdi. Freydning ong va beonglik, id, ego, super-ego kabi tushunchalari, shuningdek, psixoseksual rivojlanish nazariyasi, psixoterapiya va psixoanalizning amaliyotda qo'llanilishi zamonaviy psixologiyaning asosiy yo'nalishlariga ta'sir ko'rsatdi. Uning ilmiy asarlari, nafaqat psixologiya, balki boshqa ijtimoiy fanlarda ham katta ahamiyatga ega bo'lib, zamonaviy psixologiyaning rivojlanishiga katta hissa qo'shdi. Shunday qilib, Freydning ilmiy merosi hozirgi kunda ham o'zining ahamiyatini saqlab qolmoqda va psixologiya fani davomida yangi izlanishlar va tahlillar uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. qizi Fattullayeva, M. M. (2024). O 'QUVCHILARNI BADIY USLUBDAGI MATNLARNI YARATISHGA O 'RGATISH. PEDAGOG, 7(5), 653-663.
2. Fattullayeva, M. M. (2024). O 'QUVCHILARNING KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA ERTAKLAR O 'QITISHNING NAZARIY VA METODIK ASOSLARI. PEDAGOG, 7(4), 243-248.
3. Fatullayeva, M., & Raxmatova, G. (2024). TANLOVLARNING MAZMUNI VA ULARNI TASHKIL QILISH USULLARI. Modern Science and Research, 3(11), 551-556.
4. Ситора, И. А. (2024). РАЗВИТИЕ СОЗНАНИЯ И ОБУЧЕНИЕ СТУДЕНТОВ ПОНЯТИЯМ БЕССОЗНАТЕЛЬНОГО. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 157-163.
5. Ikromova, S. A. (2022). MILLIY VA DINIY QADRIYATLARNING INSON TARBIYASIDAGI O'RNI. Экономика и социум, (12-2 (103)), 675-678.
6. Akbarovna, I. S. (2023). THE DEVELOPMENT OF CONSCIOUSNESS AND THE TEACHING OF CONCEPTS OF THE UNCONSCIOUS TO STUDENTS. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 107-114.
7. Akbarovna, I. S. (2024). PEDAGOGIK MAHORAT ASOSLARINI O'ZLASHTIRISH. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 888-893.
8. Akbarovna, I. S. (2024). MATEMATIK TUSHUNCHALARNI SHAKLLANISHINING AHAMIYATI. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 900-905.
9. Akbarovna, I. S. (2023). MILLIY HARAKATLI O'YINLARNING BOLALAR TARBIYASIDAGI IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.
10. Akbarovna, I. S. (2024). THE IMPORTANCE OF FORMING MATHEMATICAL CONCEPTS. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 912-917.
11. Ikromova, S. (2023). INTERPRETATION OF THE PSYCHOLOGICAL SAFETY FACTOR IN RELATION TO DESTRUCTIVE INFORMATION IN ADOLESCENTS. Modern Science and Research, 2(9), 390-394.

Date: 21stDecember-2024

12. Akbarovna, I. S. (2023). O'smirlarda destruktiv axborotlarga nisbatan mafkuraviy immunitet shakllantirish.
13. Икромова, С. А. (2024). ЭТАПЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ КОНСУЛЬТАЦИИ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 875-881.
14. Akbarovna, I. S. (2024). PSIXOLOGIK XIZMAT ASOSLARI. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(4), 54-60.
15. Ikromova, S. A. (2024). BASICS OF PSYCHOLOGICAL SERVICES. PEDAGOG, 7(5), 670-676.
16. Akbarovna, I. S. (2024). PSIXOLOGIK MASLAHAT BOSQICHLARI. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 860-866.
17. Akbarovna, I. S. (2023). Adolescence during Destructive Behavior Appearances the Problem Learning Condition. Intersections of Faith and Culture: American Journal of Religious and Cultural Studies (2993-2599), 1(9), 105-109.
18. Akbarovna, I. S. (2023). Study of the Formation of Ideological Immunity By Foreign and Russian Researchers. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(9), 235-239.
19. Ikromova, S. A. (2023). Formation of Ideological Immunity to Destructive Information. Intersections of Faith and Culture: American Journal of Religious and Cultural Studies (2993-2599), 1(9), 50-54.
20. Ikromova, S. A. (2023). SHAXS OG 'ISHGAN XULQINING KO 'RINISHLARI VA DESTRUKTIV AXBOROTLARNING KO 'RINISHLARI. Educational Research in Universal Sciences, 2(11), 528-532.
21. Икромова, С. А. (2023). ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИММУНИТЕТА К ДЕСТРУКТИВНЫМ ИДЕЯМ У ПОДРОСТКОВ. European research, (3 (81)), 47-49.
22. Akbarovna, I. S. (2023). NEUROPHYSIOLOGY BASIS OF HORMONES. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 68-77.
23. Akbarovna, I. S. (2024). THE IMPORTANCE OF PEDAGOGICAL MANAGEMENT IN EDUCATION. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(4), 40-46.
24. Akbarovna, I. S. (2024). STAGES OF PSYCHOLOGICAL CONSULTATION. PEDAGOG, 7(4), 328-334.
25. Akbarovna, I. S. (2023). RESEARCH METHODS OF YOUTH PSYCHOLOGY. International Multidisciplinary Journal for Research & Development, 10(12).
26. Akbarovna, I. S. (2023). SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF BEHAVIOR FORMATION IN ADOLESCENTS. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 184-191.
27. Akbarovna, I. S. (2023). NEGATIVE AND POSITIVE CHANGES IN ADOLESCENT BEHAVIOR. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 192-197.
28. Akbarovna, I. S. (2023). Destruktiv axborotlarga nisbatan mafkuraviy immunitet shakllantirish ijtimoiy muammo sifatida. Barqaror Taraqqiyot va Rivojlanish Tamoyillari, 1(6), 26-29.
29. Akbarovna, I. S. (2023). YOSHLARDA DESTRUKTIV G'OYALARGA QARSHI IMMUNITET HOSIL QILISH OMILLARI.

Date: 21stDecember-2024

30. Akbarovna, I. S. (2023). TALABA YOSHLARDA MAFKURA TUSHUNCHASI VA MAFKURAVIY IMMUNITETNI SHAKLLANTIRISH.
31. Ikromova, S. A. (2023). Cognitive processes and their description in psychology. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 115-133.
32. Akbarovna, I. S. (2024, April). BOSHLANG'ICH SINFLARDA SINFDAN TASHQARI MASHG 'ULOTLAR. In International conference on multidisciplinary science (Vol. 2, No. 4, pp. 27-32).
33. Akbarovna, I. S. (2024, April). BOSHLANG'ICH TA'LIMDA TA'LIM MASALASI. In International conference on multidisciplinary science (Vol. 2, No. 4, pp. 21-26).
34. Ikromova, S. A. (2023). FACTORS IN THE DEVELOPMENT OF IMMUNITY TO DESTRUCTIVE IDEAS IN ADOLESCENTS. Innovation in Science, Education and Technology.
35. Ikromova, S. (2023). Formation of ideological immunity to destructive information in teenagers. Modern science and research, 2(5), 1009-1014.
36. Ikromova, S. (2023). CONCEPT OF IDEOLOGY AND FORMATION OF IDEOLOGICAL IMMUNITY IN YOUTH STUDENTS. Modern Science and Research, 2(6), 1223-1226.
37. Ikromova, S. (2024). PEDAGOGIK TEXNOLOGIYA SHAKLLARI VA MAZMUNI. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 918-924.
38. Akbarovna, I. S. (2023). Formation of Ideological Immunity to Destructive Information in Adolescents. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(10), 119-122.
39. Akbarovna, I. S. (2024). THE IMPORTANCE OF COMPARATIVE PEDAGOGY IN PRESCHOOL EDUCATION. MASTERS, 2(8), 22-27.
40. Akbarovna, I. S. (2024). O'QITUVCHINING KASBIY MALAKALARI. MASTERS, 2(8), 15-21.
41. Akbarovna, I. S. (2024). ЗНАЧЕНИЕ СРАВНИТЕЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(7), 14-20.
42. Akbarovna, I. S. (2024). ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ НАВЫКИ УЧИТЕЛЯ. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(7), 7-13.
43. Akbarovna, I. S. (2024). PROFESSIONAL SKILLS OF THE TEACHER. WORLD OF SCIENCE, 7(8), 1-7.
44. Akbarovna, I. S. (2024). МАКТАБГАЧА ТА'LIMDA Qiyosiy PEDAGOGIKANING AHAMIYATI. WORLD OF SCIENCE, 7(8), 8-13.
45. Akbarovna, I. S. (2024). SPORT O 'YINLARI REJASI ORQALI SOG 'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK OMILLAR. MASTERS, 2(5), 91-97.
46. Akbarovna, I. S. (2024). A HEALTHY FAMILY ENVIRONMENT AS A SOCIAL FACTOR IN PREPARING YOUNG PEOPLE FOR FAMILY LIFE. WORLD OF SCIENCE, 7(5), 529-535.
47. Akbarovna, I. S. (2024). ЗДОРОВАЯ СЕМЕЙНАЯ СРЕДА КАК СОЦИАЛЬНЫЙ ФАКТОР ПОДГОТОВКИ МОЛОДЕЖИ К СЕМЕЙНОЙ ЖИЗНИ. MASTERS, 2(5), 98-104.

Date: 21stDecember-2024

48. Ikromova, S. (2024). FORMS AND CONTENT OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGY. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 933-939.
49. Akbarovna, I. S. (2024). MASTERING THE BASICS OF PEDAGOGICAL SKILLS. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 882-887.
50. Akbarovna, I. S. (2024). ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ ЧЕРЕЗ ПЛАН СПОРТИВНЫХ ИГР. WORLD OF SCIENCE, 7(5), 521-528.
51. Akbarovna, I. S. (2024). SPORTCHILAR FAOLIYATINI O'RGANISHNING UMUMIY PSIXOLOGIK USULLARI. WORLD OF SCIENCE, 7(5), 536-543.
52. Akbarovna, I. S. (2024). PROCEDURE FOR CREATING PSYCHOLOGICAL TEST PROGRAMS. PEDAGOG, 7(6), 153-159.
53. Икромова, С. (2024). ФОРМЫ И СОДЕРЖАНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 925-932.
54. Икромова, С. А. (2024). ОСВОЕНИЕ ОСНОВ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ НАВЫКОВ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 894-899.
55. Икромова, С. А. (2024). ВАЖНОСТЬ ФОРМИРОВАНИЯ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ПОНЯТИЙ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 906-911.
56. Икромова, С. А. (2023). O'SMIRLARDA DESTRUKTIV AXBOROTLARGA NISBATAN MAFKURAVIY IMMUNITET HOSIL BO'LISHINING O'ZIGA XOS PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI: Ikromova Sitara Akbarovna Osiyo xalqaro universiteti assistenti. Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал, (10), 333-336.
57. Ikromova, S., & Ziyodullayeva, M. (2024). DEVIANT XULQ-ATVOR. Modern Science and Research, 3(11), 576-579.
58. Икромова, С., & Джумаева, Ф. (2024). ОРИЕНТИРЫ ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ И В ДРУГИХ СТРАНАХ. Modern Science and Research, 3(11), 540-546.
59. Икромова, С. А. (2024). ОСНОВЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(4), 47-53.
60. Haqqulova, D. (2024). ADABIYOTSHUNOS OLIM ABDURAHMON GO 'ZALNING TADQIQOTLARI XUSUSIDA. PEDAGOG, 7(5), 548-555.
61. Haqqulova, D. (2024). ABDURAHMON GO 'ZAL-YASSAVIYSHUNOS. PEDAGOG, 7(6), 8-15.
62. HAQQULOVA, D. (2023). BADIYLIK MASALALARI TADQIQIDA OLIM MAHORATI. Наука и технология в современном мире, 2(5), 5-11.
63. Jalolov, T. S. (2023). MATH MODULES IN C++ PROGRAMMING LANGUAGE. Journal of Universal Science Research, 1(12), 834-838.

